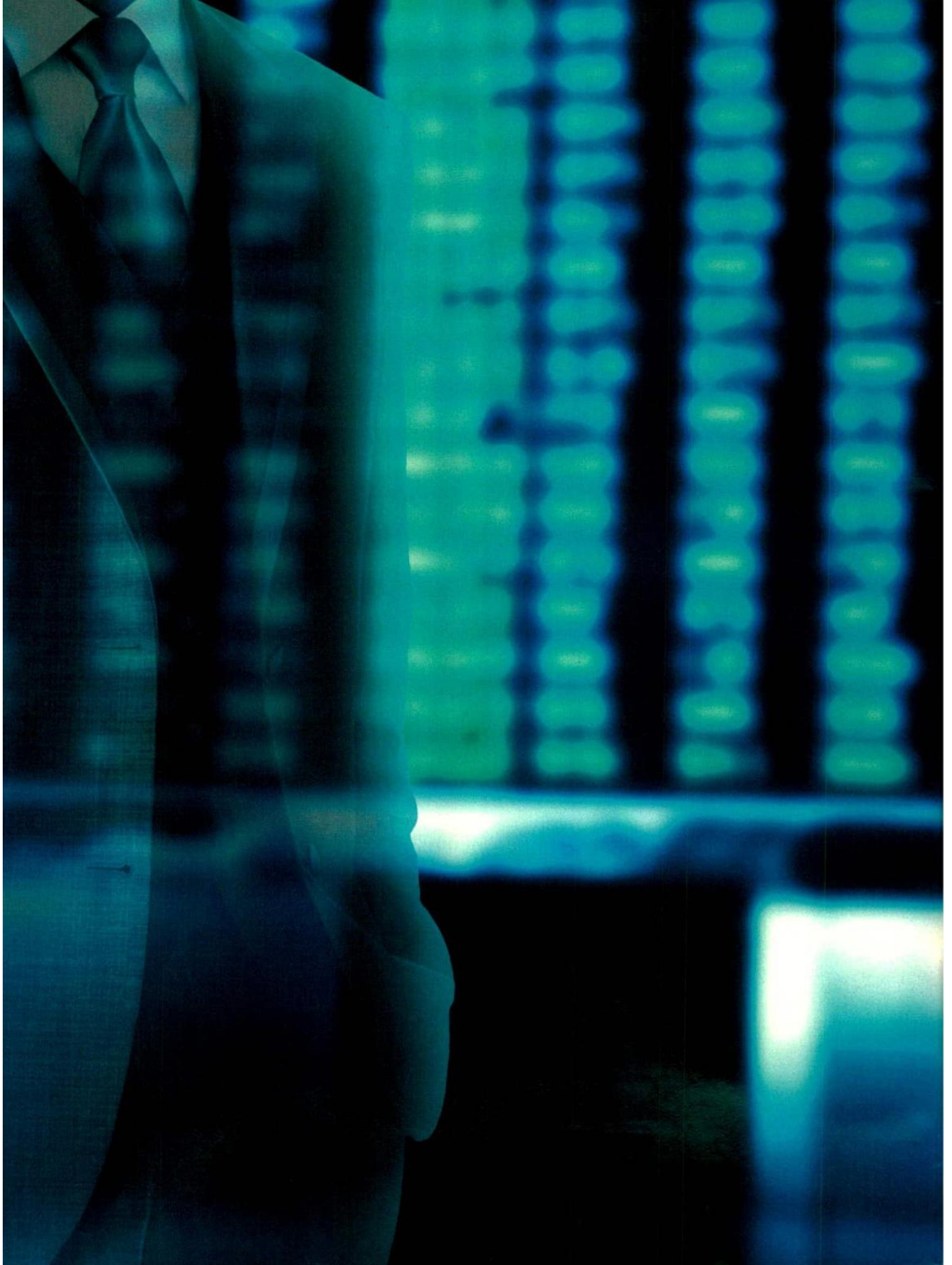

FİNANS DÜNYASININ GÖZÜ YUKARIDA

Türkiye bankacılık sektörünün büyüklüğü 2011'de 659 milyar dolara ulaştı. Sermaye piyasalarında 2023 için 2 trilyon dolarlık bir büyüklük hedefleniyor.

Finans sektörleri yeni dönem hedeflerini belirlerken, üretime destek vermeyi de ihmal etmiyor. Türkiye Bankalar Birliği kredi piyasasında sadece arza değil, talebe dayalı önlemlerin de alınması gerektiğini gündemine alırken, Sermaye Piyasaları Kurulu ve **Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği** yasal altyapılarını dünya normlarına entegre etmek için çalışmalar yürütüyor. Dünya piyasalarını derinden etkileyen siyasi ve ekonomik krizlere rağmen, finans dünyası, belirlediği yakın dönem hedeflerle finans piyasalarının seyrini değiştirmeye hazırlanıyor. Bankacılık, sermaye ve aracı kuruluşların başını çektiği finans piyasasında hedef ülke piyasaları değişirken, yurtiçinde üretime verilen destek hız kesmeden devam ediyor. Türkiye bankacılık sektörü, gerek uluslararası standartlara uyum, gerekse yurtdışında rekabet yeteneği açısından Türkiye'nin en hazırlıklı sektörlerinden biri olarak konumlanırken, sayısı 1,1 milyonu bulan yerli hisse senedi yatırımcıları 2023 yılında bu sayının 8 milyona ulaşması hedefleniyor. Ekonominin sermaye piyasaları yoluyla finansmanı, bir yandan ekonominin kırılma noktasını azaltırken, diğer yandan da tasarrufların ekonomiye daha etkin katılımını sağlıyor.

G-20'de sermaye yeterliğinde liste başı

IMF verilerine göre, Türkiye bankacılık sektörü, G-20 ülkeleri arasında sermaye yeterliliğinde en üst sıralarda yer alıyor. Türkiye'de bankacılık sektöründe sermaye yeterliliğinin G-20'ye üye ülkeler arasında gelişmiş ülkelerin hepsinden daha yüksek olduğu ve gelişmekte olan ülkeler arasında da Rusya, Arjantin, Endonezya ve Brezilya gibi ülkelerle beraber en üst sıralarda olduğu biliniyor.

Türkiye'de cari işlemler açığının millî gelire oranının özellikle son iki yılda giderek yükseldiğini ve bu oranın 2011 yılsonunda yaklaşık yüzde 10 düzeyinde gerçekleştiğini söyleyen TBB Başkanı Hüseyin Aydın'a göre, cari işlemler açığının temelinde ise tasarruf yetersizliği var. Türkiye'de iç talebin artışı ve tüketim eğiliminin güçlenmesi sürecinde, dış talepte yavaşlama yaşanması ve gelişmiş ülkelerin uyguladığı para politikasının da cari işlemler açığını büyüten faktörler olduğunu söyleyen Aydın, "Cari işlemler açığı kamu kesimi ve özel kesimin net tasarruf açıklarının toplamı. Ülkemizdeki özellikle son yıllarda artan cari açığın, özel sektörden kaynaklandığı

görülmüyor. Özel kesimde, iç talebin canlı seyretmesi nedeniyle tasarruf oranlarının düşmesi ve aynı zamanda özel kesim yatırımlarının da artış göstermesi, özel kesimin net tasarruf açığını büyütürken, tasarruf açığı da, cari işlemler açığının en önemli bileşenini oluşturuyor." diyor. Aydın'a göre, son dönemde bankalar toplam bilançolarını ve aldıkları riskleri hızla büyütürken, riskleri de başarıyla yöneterek, hem ekonomik istikrara, hem de ekonomik büyümeye önemli

katkı sağlıyor. İhraç edilen menkul kıymetler ve yurtdışından temin edilen kaynakların payının artmaya başlamasının da bankacılık sektörünün itici güçlerinden biri olduğunu belirten Aydın, son iki yıllık dönemde, özellikle 2011'in

IMF VERİLERİNE GÖRE, TÜRKİYE BANKACILIK SEKTÖRÜ, G-20 ÜLKELERİ ARASINDA SERMAYE YETERLİLİĞİNDE EN ÜST SİRALARDA YER ALIYOR.

ikinci yarısında Türk Lirası'nda yaşanan değer kaybının, uluslararası piyasalarda, risk algısını artırdığı bilgisini veriyor.

Türkiye'de iç tasarruf yetersiz

2008 yılında başlayan küresel kriz sürecinde gelişmiş ülke ekonomilerinin genişleyici para politikalarını cömertçe kullanmaları likidite bolluğuna yol açarken, gelişmiş ülkelere kıyasla olumlu

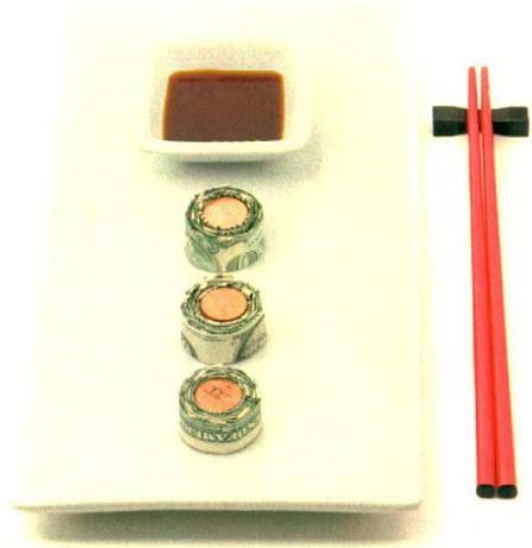
2023 HEDEFE DOĞRU FİNANS

seyreden ekonomik konjonktürleriyle, gelişmekte olan ülkeler, dış kaynak bulma imkânlarını önemli ölçüde genişletti. Fakat yoğun dış kaynak kullanımı, gelişmekte olan ülkelerin yerel paralarında değerlenmeye neden olurken, uluslararası pazardaki rekabet gücünü azaltarak, iç talebin dış talepten ayrışmasına ve cari açık probleminin büyümesine yol açtı. Gelişmekte olan ülke kategorisinde değerlendirilen Türkiye'nin de bu dönemde dış kaynak kullanımının arttığını ifade eden Aydın'a göre, sermaye akımları sonucunda likiditenin bollaşması, kredi artışındaki büyüme ve uyarılan ithalatın etkisiyle iç talepteki büyüme hızı, ihracat yaptığımız pazarlardaki düşük talepten ayrışarak cari dengede bozulmalara neden oluyor. Cari işlemler açığı ve kredi stokundaki büyümenin, temelde aynı sebepten, yani iç tasarruf yetersizliğinden dolayı ortaya çıktığı bilgisini veren Aydın, kur etkisinden arındırılmış kredi stoku büyüme hızının 2011'de yüzde 25'in altında gerçekleştiğini ve kredi piyasasında sadece arza değil, talebe dayalı önlemlerin de alınması gerektiğini vurguluyor. Aydın gelecek dönem beklentileriyle ilgili olarak da, "2023 Stratejik Vizyon çerçevesinde Türkiye'nin milli gelirinin 2 trilyon dolar düzeyine ulaşması hedefleniyor. Geçmiş yıllardaki tecrübeye bakarak, bankacılık sektörü aktif büyümesinin, GSYH büyümesinin üzerinde seyredeceği ve 2023 yılında aktif büyüklüğünün GSYH'ya oranının yüzde 110-120 arasında gerçekleşeceği tahmin ediliyor." diyor.

Yeni çekim alanı, Asya Bölgesi

Avrupa'da yaşanan kriz piyasalardaki trendi aşağıya çekerken, Asya bölgesindeki olumlu hava, Türkiye için yeni bir çekim alanı yaratıyor. Türkiye özelinde borç yapısı, dünyanın tam tersine olumlu bir seyir izlerken, son birkaç çeyrek için yakalanan olumlu büyüme rakamları bunun göstergesi. 2012 yılında da bunun devam edeceğini düşünen SPK Başkanı Prof.

Dr. A. Vedat Akgiray'a göre, ülkemizde cari açık kontrol altında. Merkez Bankası'nın bu süreci iyi yönettiğini belirten Akgiray, şu anki dönemde cari açığın sorun olmayacağını fakat büyümenin, talep kaynaklı enflasyona izin vermeden ve aşırı borçlanma olmadan gerçekleşmesi gerektiğini vurguluyor. Tüm dünyada son 15-20 yılda sermayeden ve sermaye piyasalarından bir kaçış gözlemlerini belirten Akgiray, yatırımcının borsaya karşı güveninde bir azalma olduğu bilgisini veriyor. Kaybolan güvenin geri kazanılması için bazı düzenlemelerin yapılması gerektiğini belirten Akgiray'a göre, "Etik dışı, mevzuata aykırı davranan kişilere kolay hareket edebilecekleri alan bırakmamak ve olası ihlallere ilişkin kanuni yaptırımlar getirmek gerekiyor. Bununla beraber, birikimlerin doğru alanlara yönlendirilmesi ve gelişmeye açık yeni enstrümanların, yeni kurumların sermaye piyasalarına kazandırılabilmesi için gereken yasal altyapının hazırlanması gerekiyor." Akgiray, bu alanlarda ilerleme kaydedilebildiği ölçüde dünya piyasalarıyla yarışabilir hale gelinebileceğini ifade ediyor. Yatırımların güvenli ve istikrarlı yerlere yöneldiğini belirten Akgiray, devam eden kriz ortamı nedeniyle, yatırımların Avrupa bölgesinden Türkiye'ye gelmesinin söz konusu olabileceğini de ekliyor. Akgiray'a göre, bu yatırımlar başta ödemeler dengesi olmak üzere pek çok sektörde olumlu etki yaratacak. Küresel fonların her zaman kendini güvende hissetmek istediğini belirten Akgiray, "SPK olarak yasal altyapımızı dünya normlarına entegre etmek için çalışmalarımızı yürütüyor, bu anlamda uluslararası kuruluşlarla işbirliğine

BANKACILIK DOLUDİZGİN

Dünya bankacılık sektörünün toplam aktif büyüklüğü 2010 yılı itibarıyla IMF rakamlarına göre 100.126 milyar dolar. Avrupa Birliği bankalarının toplam aktif büyüklüğü 41.678 milyar dolar, Euro bölgesi bankalarının toplam aktif büyüklüğü 27.750 milyar dolar ve ABD bankalarının toplam aktif büyüklüğü ise 14.336 milyar dolar düzeyinde. Türkiye bankacılık sektörünün büyüklüğü 2010 yılı sonunda 625 milyar dolar olarak kaydedilirken, 2011'de 659 milyar dolara yükseldi. Banka aktiflerinin GSYH'ya oranları karşılaştırıldığında ise 2010 rakamlarına göre Türkiye'de bu oran yüzde 91 iken, gelişmekte olan ülkelerde yüzde 89, dünyadaysa yüzde 159 oldu. Türkiye bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğü dünya bankacılık sektörü aktif büyüklüğünün yüzde 0,67'sini oluştururken, gelişmekte olan ülke bankacılık sektörü toplam aktiflerinin yüzde 3,5'ini oluşturuyor. AB ve diğer Avrupa ülkeleri ile karşılaştırıldığında Türkiye'de aktif, kredi ve mevduatın GSYH'ya oranının oldukça düşük olduğu görülüyor. AB genelinde finansal sistemin milli gelire oranının Türkiye'den oldukça yüksek olduğu görülürken, AB üyesi ülkeler arasında bu oran en düşük olduğu 3 ülkeye bakıldığında, Türkiye'nin bu ülkelerle yaklaşık olarak aynı oranlara sahip olduğu görülüyor.

ayrıca önem veriyoruz. Bunları hayata geçirebildiğimiz ölçüde sadece Avrupa değil tüm dünyadan fonların ülkemizi güvenli liman olarak görüp yatırım yapacaklarına inanıyoruz.” diyor.

GSYİH büyüklüğü hedefi 2 trilyon dolar

2011 Aralık ayı itibariyle, Merkezi Kayıt Kuruluşu verilerine göre, yerli yatırımcı sayısının toplam yatırımcı sayısı içindeki payının yaklaşık yüzde 99 olduğunu söyleyen Akgiray, yerli yatırımcı bazında stok büyüklüğünün, yabancı yatırımcı bazında stok büyüklüğüne göre oldukça aşağıda olduğunu ifade ediyor. Toplam hesap sayısının yaklaşık olarak 4,6 milyon olduğunu ve bunların da 31,670 adedinin yabancılara ait olduğunu ifade eden Akgiray’a göre, yerli hisse senedi yatırımcıları, yatırımlarını sürekli al-sat yaparak gerçekleştiriyor ve hisse senetlerine uzun vadeli yatırım yapmaktan kaçınıyor. Yabancı yatırımcılara ait hisse senedi hesaplarındaysa bunun tam tersinin yaşandığı bilgisi veren Akgiray şöyle konuşuyor: “Yerli yatırımcılar da yabancı yatırımcılar gibi hisse senedi yatırımlarının getirisinin uzun vadeli yatırım yapmak suretiyle artacağını farkına varmalı. Türkiye’nin 2023 GSYİH büyüklüğü hedefi 2 trilyon dolar. Gelişmiş ülkelerdeki sermaye piyasaları o ülkelerin milli gelirleriyle neredeyse aynı. Dolayısıyla SPK için 2023 hedefi, 2 trilyon dolarlık sermaye piyasası büyüklüğüne ulaşmak. Bugün ülkemizin GSMH’sı yaklaşık 740 milyar dolar, borsa şirketlerinin piyasa kapitalizasyonuysa 200 milyar dolar düzeyinde. Biz, potansiyelin sınırlı bir kısmına hitap ediyoruz.”

Halka Arz Seferberliği’nde son durum

Son dönemdeki dış kaynaklı gelişmelerin olumsuz etkileri piyasalara da yansırken, yetkililer, bunun en belirgin etkilerinin halka arzlarda görüleceğini düşünüyor. **TSPAKB** Başkanı Atilla Köksal, 2011’in olumsuz ortamından etkilenen

piyasalarda **IMKB**-100 endeksi düşüşe geçerken, döviz ve faizde de yükselişler yaşandığını belirtiyor ve ekliyor: “2009 yılından itibaren yükselen **IMKB**-100 endeksi, yılı yüzde 22 değer kaybı ile bitirdi. İşlem hacmindeki büyüme ise yüzde 9 ile geçmiş yıllara kıyasla nispeten küçük kaldı. ABD ve AB ülkelerinde yaşanan ekonomik olumsuzluklara rağmen ‘Halka Arz Seferberliği’nin katkısıyla 2011’de toplam 1,3 milyar TL değerinde 27 şirket halka arz edildi. Vadeli işlemlerde önceki yılda olduğu gibi 440 milyar TL civarında işlem gördü.” Piyasalardaki bu gelişmelere rağmen, 2011 yılında ürün çeşitliliğinin artmaya devam ettiğini söyleyen Köksal, yatırımcıların artık hisse senedi ve tahvil gibi geleneksel ürünlerin yanı sıra, farklı ürünlere yatırım yapma imkânı da bulduklarını kaydediyor. 2010 yılında varantların ardından, 2011 yılında elektrik vadeli işlem sözleşmeleri, kira sertifikaları ve varlığa dayalı menkul kıymetlerin ihraç edilen yeni ürünler olduğunu söyleyen Köksal, kaldıraçlı döviz işlemlerine ilişkin düzenleme yetkisinin **SPK’ya** verilmesiyle de yatırımcıların güvenli bir şekilde yatırım yapma imkânı bulduklarından bahsediyor. Avrupa Birliği’nde yaşanan sorunların, Türkiye piyasalarına da üretim ve finans kanallarından yansıdığını belirten Köksal, “Dış ticaretimizin neredeyse yarısını AB ile yapıyoruz. Bu olumsuz hava, reel sektörü doğrudan etkiliyor. Diğer taraftan, gerek bankacılık gerekse diğer finansal piyasalarımızda Avrupalı finans kurumlarının iştiraki olan çok sayıda kurum da mevcut.” diyor.

Yeni rota Asya ve Körfez ülkeleri

2011 hiç kuşkusuz dünya ekonomisi açısından zorlu bir yıl oldu. Avrupa

TBB Başkanı
HÜSEYİN AYDIN

“Son dönemde bankalar toplam bilançolarını ve aldıkları riskleri hızla büyütürken, özellikle 2011 yılının ikinci yarısında Türk Lirası’nda yaşanan değer kaybı, uluslararası piyasalarda, risk algısını artırdı.”

Birliği’ndeki ekonomik gelişmelerse yaşanan sorunların başında geldi. Avrupa Birliği’ndeki sorunlara ek olarak, yaşadığı ekonomik sıkıntılar sonucunda ABD’nin de kredi notu ilk defa düşürülürken, bir başka dev ekonomi olan Japonya’daki deprem felaketi ve Ortadoğu’daki siyasi değişim, hepimizin yakından takip ettiği gelişmeler oldu. Yaşanacak zorlu sürecin beklentisiyle **IMKB’nin** belli bir süredir düşüş eğiliminde olduğunu söyleyen Köksal’a göre, 2011 yılı içinde zaten genel olarak gelişmekte olan ülkelerde önemli düzeltilmeler yaşanıyor. Köksal, uzun yıllar süren bir boğa piyasasının ardından bunun çok doğal olduğunu ekliyor. Son yıllarda yabancı yatırımcıların ilgisini

2023 HEDEFİ DOĞRU

FINANS

çeken Türkiye'nin, hem borç hem de sermaye olarak yurtdışından kaynak çekmekte hiç zorlanmadığını belirten Köksal'a göre, sermaye tarafında önümüzdeki yıllarda hem stratejik yatırımcıların hem de portföy yatırımcılarının ilgileri sürecek. Ancak Köksal, borç tarafında, Türkiye'nin en büyük finansörleri olarak yer alan Avrupa kökenli finans kuruluşlarının içinde bulundukları kriz nedeniyle eskisi kadar istahlı olmayacaklarını öngörüyor. Bu konuda temkinli olunarak, yeni finansman kaynakları aranılmasının ve rotanın krizden fazla etkilenmemiş olan Asya ve Körfez ülkelerine çevrilmesi gerektiğini ekliyor.

2023'te 8 milyon yerli hisse senedi yatırımcısı olacak

Köksal, 2012'in ilk yarısında halka arzların durgun olacağını söylerken, diğer taraftan orta vadeli bakıldığında, sermaye piyasasında yapısal anlamda da önemli değişikliklerin yaşanmasını beklediklerini ekliyor. Bu değişikliklerinin ilki olarak da İMKB'nin şirketleşmesini gösteriyor. Yıllardır içinde bulunulan yarı kamu yarı özel statülü İMKB yönetimlerinin teknoloji ve insan kaynağı açısından gerekli yatırımların yapılmasında bir engel oluşturduğuna işaret eden Köksal, İMKB'nin şirketleşmesiyle, onun borsalar arasındaki uluslararası rekabet ortamına ayak uyduracağını ifade ediyor. Köksal'a göre, İMKB'nin VOB'daki payının artması ve iki kurumun

daha yakın çalışması, aradaki sinerjiyi arttıracak ve piyasaların derinleşmesine katkıda bulunacak. Köksal, 'Yatırımcı Seferberliği' projesinin de sermaye piyasasının gelişimine ivme kazandıracağını söylüyor ve şöyle devam ediyor: "Uzun vadeli hedeflerimiz arasında, piyasa altyapımızı güçlendirmek, halka açılan yerli ve yabancı şirket sayısını artırmak, yabancı yatırımcıların piyasalarımıza olan yüksek ilgilerini kaybetmemek ve nüfusa kıyasla küçük kalan yerli yatırımcı sayısını artırmak var." Yurtiçi yerleşiklerin yatırım tercihlerine bakıldığında, yatırımların ağırlıkla mevduatta değerlendirildiğini söyleyen Köksal, mevduatların payının yüzde 80 civarında olduğunu ve kalan yüzde 20'lik payın sermaye piyasası araçlarına ait olduğunu söylüyor. Bunlar arasında yatırım fonları, sabit getirili menkul kıymetler ve hisse senetlerinin yer aldığını söyleyen Köksal'a göre, son iki yılda hisse senetlerinin payında ufak bir artış görülse de 2011 sonunda bu oran yüzde 7 olarak görülüyor. Kurumsal yatırımcılar tarafında da 2011 sonunda ağırlığın, çoğunlukla tahvil gibi enstrümanlara yatırım yapan B tipi yatırım fonlarında ve emeklilik yatırım fonlarında olduğunu ifade eden Köksal, yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonları gibi kurumsal yatırımcıların, toplam yatırımlar içinde ancak yüzde 5 paya sahip olduğunu altını çiziyor. Çok sayıda yatırımcının birikimlerini kolektif olarak tek elden ve profesyonelce yönettiği kurumsal

SPK Başkanı
PROF. DR. A. VEDAT AKGIRAY

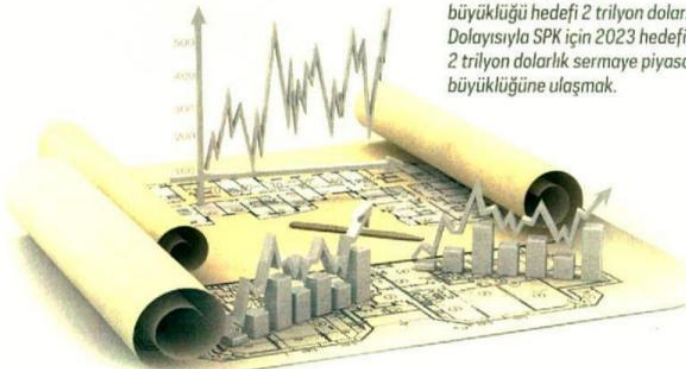
"Türkiye'nin 2023 GSYİH büyüklüğü hedefi 2 trilyon dolar. Gelişmiş ülkelerdeki sermaye piyasaları, o ülkelerin milli gelirleriyle neredeyse aynı. Dolayısıyla SPK için 2023 hedefi, 2 trilyon dolarlık sermaye piyasası."

TSPAKB Başkanı
ATTILA KÖKSAL

"ABD ve AB ülkelerinde yaşanan ekonomik olumsuzluklara rağmen Halka Arz Seferberliği'nin katkısıyla 2011'de toplam 1,3 milyar TL değerinde 27 şirket halka arz edildi."

Türkiye'nin 2023 GSYİH büyüklüğü hedefi 2 trilyon dolar. Dolayısıyla SPK için 2023 hedefi, 2 trilyon dolarlık sermaye piyasası büyüklüğüne ulaşmak.

yatırımcı yapısının büyütülmesinin piyasaların gelişimine önemli katkı sağlayacağını öngören Köksal, 2011 sonu verilerine göre yaklaşık 1,1 milyon yerli hisse senedi yatırımcısı olduğunu ifade ediyor. Köksal, bu seviyenin 74 milyonluk ülke nüfusuna oranla düşük olduğunu belirterek şöyle devam ediyor, "2023 yılında bu sayının nüfusun yüzde 10'una, yani 8 milyona ulaşmasını hedefliyoruz. Bu hedefe ulaşmak için diğer sermaye piyasası kuruluşları ile Yatırımcı Seferberliği projesinde çalışıyoruz." ■

-Yıldız İbre